

KNYGA APIE GEOLOGĄ PETRĄ VAITIEKŪNĄ

2021 m. vidurvasarį Vilniaus universiteto Geologijos ir mineralogijos katedros docento, geologijos ir mineralogijos mokslų kandidato (dabar – daktaro) Petro Vaitiekūno (1931–1978) 90-mečio proga tos pačios katedros ilgametės darbuotojos dr. Eugenijos Rudnickaitės iniciatyva bei pastangomis spaudoje pasirodė knyga „Kvarteristas Petras Vaitiekūnas: geologija – gyvenimo būdas“ (sud. E. Rudnickaitė, Vilnius, 2021, 201 p.). Visuomenei ji pristatyta liepos 15 d. Geologijos įmonių asociacijos surengtoje konferencijoje, kurioje Eugenija nuoširdžiai dėkojo UAB „Grotą“ ir UAB „Vandens harmonija“ vadovui geologui Antanui Macinoniui, pasirūpinusiam jos išleidimu.

„Geologija nėra vien darbas: ji įtraukia visą žmogaus esybę, užvaldo mintis, kūną, gyvena šeimoje... Geologija yra gyvenimo būdas“, – pratarė P. Vaitiekūno požiūrį į savo profesiją apibendrina E. Rudnickaitė. Tą patį greičiausiai pasakytų dauguma geologų, savo gyvenimą paskyrusių Žemės gelmių paslapčių tyrimams. Todėl nors sudarytoja ir rašo, kad buvo maloniai nustebinta kolegų geranoriškumo, nes beveik visi pakalbinti sutiko pasidalyti savo prisiminimais ir pažadą tesėjo, manau, jog geologų kolegiškumu stebėtis nereikėtų. Tuo labiau kad prisiminti reikėjo puikų žmogų, talentingą kvartero sistemos tyrinėtoją, įkvepiantį dėstytoją...

Knygos pradžioje pateikiami du platūs P. Vaitiekūno veiklą apibendrinantys straipsniai. Vieną jų – „Gyvenimo rūpesčiai ir geologija“ – parengė profesorius Juozas Paškevičius, kuris ugdė P. Vaitiekūną kaip stropų studentą, po to perdavė jam skaityti kai kuriuos kursus (tarp jų ir kvartero geologijos) ir visą laiką dirbo kartu Geologijos ir mineralogijos katedroje. Profesorius detalai aptarė P. Vaitiekūno mokslinius, pedagoginius ir visuomeninius darbus. O tai gausios publikacijos ir kartografiniai darbai, mokslo populiarinimo leidiniai ir visuomeniniai

Knygos apie P. Vaitiekūną viršelis. E. Rudnickaitės nuotr.
Book cover compiled by E. Rudnickaitė about P. Vaitiekūnas

Doc. P. Vaitiekūnas (kairėje) su studentais laboratorijoje, 1977 m. E. Butėno nuotr.

Doc. P. Vaitiekūnas (left) with students in the laboratory, 1977

E. Rudnickaitė pristato knygą apie P. Vaitiekūną. J. Kaduškevičiaus nuotr.
E. Rudnickaitė presents a book about P. Vaitiekūnas

renginiai, sportas ir kelionės. Didelę profesoriaus prisiminimų dalį sudaro kvartero ir prekarterto nuogulų tyrimams skirtų ekspedicinių darbų aprašymas. Jų metu surinkta įdomi ir vertinga faktinė medžiaga – sudaryti pjūviai, schemos, diagramos, daug kas fiksuota fonotuotrukose ir t. t., o didžioji jos dalis apibendrinta įvairiose mokslinėse publikacijose.

Antrasis – Valentino Baltrūno straipsnis, skirtas P. Vaitiekūno nuostatoms dėl paskutiniojo apledėjimo deglaciacijos stadijiškumo Lietuvoje apžvelgti. Autorius akcentuoja naujesnių tyrimų medžiagą, kuri didele dalimi patvirtina P. Vaitiekūno darytas išvadas apie tris ryškius etapus deglaciacijos pradžioje.

Įdomi ir savotiškai intriguojanti yra prisiminimams skirta knygos dalis. O jų nemažai, pradedant bendraamžių ir studijų laikų bičiulių – A. Grigelio, V. Saladžiaus, V. Narbuto, R. Gailiaus, A. Klimo, A. Jurgaičio ir baigiant jaunesnės kartos geologų – V. Baltrūno, R. Vaitiekūno, B. Paukščio, E. Rudnickaitės, J. Šimėno, A. Jurkonio studentiškais prisi-

minimais. Taip pat knygoje rasite buvusių P. Vaitiekūno kaimynų (A. Žeibienė) ir artimųjų (dukra Nomedą) pamąstymų.

Didelę knygos dalį sudaro E. Rudnickaitės parengti įspūdingi skyriai: „Petro Vaitiekūno „gyvi“ žodžiai“, „Prisiminimai nuotraukose“, iliustruojami paties P. Vaitiekūno darytomis nuotraukomis. O pabaigoje – E. Rudnickaitės sudaryta išsami P. Vaitiekūno bibliografija – pradedant studentų diplominiais ir moksliniais darbais, kuriems jam teko vadovauti, ir baigiant literatūra apie patį geologą P. Vaitiekūną.

Didelis džiaugsmas laikyti rankose naują knygą, o ypač tą, kurioje apibendrinti Lietuvai nusipelnusio tyrėjo darbai. Šį kartą – tai geologas, kvarteristas ir pedagogas P. Vaitiekūnas. O kiek šviesios atminties mūsų geologų ir geografų, nuveikusių didelius darbus mūsų bei kitų kraštų gelmių ir paviršiaus pažinimo srityje, dar laukia savo eilės...

Violeta Pukelytė,
Gamtos tyrimų centro
Geologijos ir geografijos institutas